

mgr inż. Katarzyna Strzałkowska

Modelowanie emisji frakcji wymiarowych cząstek stałych do celów oceny oddziaływania zanieczyszczeń ze źródeł motoryzacyjnych na środowisko

Streszczenie

Celem rozprawy doktorskiej jest opracowanie metodyki oceny emisji cząstek stałych ze źródeł motoryzacyjnych z wykorzystaniem modeli emisji frakcji wymiarowych cząstek stałych.

W teoretycznej części rozprawy przedstawiono oddziaływanie motoryzacji na środowisko przyrodnicze i cywilizacyjne wraz z systematyką pojęć stosowanych do opisu tego oddziaływania. Sklasyfikowano cząstki stałe ze względu na wymiar i scharakteryzowano ich oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska. Przedstawiono aktualny stan prawny ochrony środowiska przed zanieczyszczeniami pyłowymi w Polsce oraz w Unii Europejskiej. Dokonano analizy stanu wiedzy na temat modelowania emisji cząstek stałych ze źródeł motoryzacyjnych.

W badawczej części rozprawy przedstawiono koncepcję modelowania emisji frakcji wymiarowych cząstek stałych PM₁₀, PM_{2.5} i PM₁ do celów inwentaryzacji zanieczyszczeń ze źródeł motoryzacyjnych. Opracowano sześć modeli emisji cząstek stałych PM₁₀, w postaci liniowej lub kwadratowej funkcji emisji tlenków azotu lub tlenku węgla, model emisji cząstek stałych PM_{2.5}, w postaci liniowej funkcji emisji cząstek stałych PM₁₀, oraz model emisji cząstek stałych PM₁, w postaci liniowej funkcji emisji cząstek stałych PM₁₀ lub PM_{2.5}. Wykonano badania wpływu źródeł motoryzacyjnych na imisję cząstek stałych w aglomeracji warszawskiej. Przeprowadzono identyfikację modeli emisji cząstek stałych PM₁₀ i PM_{2.5}, wykorzystując dane ze stacji nadzorowania jakości powietrza w Polsce, oraz dokonano analizy uzyskanych wyników.

Na podstawie zrealizowanej pracy stwierdzono, że spośród zaproponowanych modeli emisji cząstek stałych PM₁₀ najdokładniejszy jest model stanowiący zależność od emisji tlenku węgla oraz emisji tlenków azotu w postaci wielomianu stopnia drugiego. Ponadto stwierdzono bardzo dużą wrażliwość współczynników modeli m.in. na porę roku (warunki atmosferyczne) i miejsce wykonywania pomiarów, w tym charakter i natężenie ruchu samochodowego, a także warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.

W ramach rozprawy nie wyznaczono wartości uniwersalnych współczynników dla opracowanych modeli, co pozwoliłoby na jednoznaczną ocenę wpływu źródeł

motoryzacyjnych na wartości emisji cząstek stałych w powietrzu, jednak uzyskane wyniki umożliwiły rozszerzenie wiedzy na temat modelowania emisji cząstek stałych oraz wskazanie kierunków dalszych badań, które mogą prowadzić do racjonalnej oceny zagrożenia środowiska przez cząstki stałe.

Słowa kluczowe: cząstki stałe PM10, PM2.5, PM1; modele emisji cząstek stałych; modele emisji cząstek stałych; zanieczyszczenia powietrza; motoryzacja